

Otpor i promjene u kulturi i umjetnosti srednjovjekovlja

Resistance and changes in the culture and art of the Middle Ages

23. studenog 2021. / 23 November 2021

**Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences**

Otpor i promjene u kulturi i umjetnosti srednjovjekovlja
Resistance and changes in the culture and art of the Middle Ages

Međunarodni skup Katedre za umjetnost starog i srednjeg vijeka - Odsjek za povijest umjetnosti
Filozofskog fakulteta u Rijeci

International Conference organized by Department of Ancient and Medieval Art,
Department of Art History of Faculty of Humanities and Social Sciences, Rijeka

Rijeka, 23. studenoga 2021.

Rijeka, 23 November 2021

KNJIŽICA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS

Međunarodni znanstveni savjet
International Committee

prof. dr. Marina Vicelja-Matijašić (Sveučilište u Rijeci / University of Rijeka)

prof. dr. Vladimir Peter Goss (Sveučilište u Rijeci / University of Rijeka)

izv. prof. dr. Olga Špehar (Sveučilište u Beogradu / University of Belgrade)

dr. Valentina Baradel (Sveučilište u Padovi / University of Padova)

Zoran Radonjić, prof. (Muzej Kozare, Prijedor / Museum of Kozara, Prijedor)

Organizacijski odbor
Organising Committee

dr. Palma Karković Takalić; dr. Nikolina Belošević; dr. Maša Trinajstić; Dragiša Laptošević, prof.

Kontakt
Contact

nikolina.belosevic@gmail.com

Priprema i izdanje: Filozofski fakultet u Rijeci
Published: Faculty of Humanities and Social Sciences, Rijeka

Za izdavača: prof. dr. Aleksandar Mijatović, dekan Filozofskog fakulteta u Rijeci
For the publisher: prof. dr. Aleksandar Mijatović, Dean of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Rijeka

Oblikovanje i prijelom
Design and layout

Antonia Žurga

Rijeka, 2021.

ISBN: 978-953-361-042-9

PROGRAM

PROGRAM

		12:10 -12:30	Dalia Tubin, Daniela Radosavac Crkva Djurdjevac u sjeverozapadnoj Bosni
9:30 – 9:45	Otvaranje skupa / Opening of the conference	12:30 – 12:45	rasprava / discussion
	1. sesija / Panel 1 (online) moderator: Maja Cepetić		
9:45 – 10:05	Branka Gugolj, Danijela Tešić Radovanović Osvetljavanje sakralnih građevina u periodu od kasne antike do poznog srednjeg veka: kontinuitet i promene kroz odabrane primere sa teritorije Srbije	13:00 – 13:30	Otvaranje poster-izložbe ‘Gradinsko naselje i nekropola u dolini Sane’, autorice Danijele Radosavac, Muzej Kozare, Prijedor (Filozofski fakultet, Kampus, 2. kat – glavni hodnik) Opening of poster-exhibition ‘A fortified settlement and a necropolis in the Sana Valley’, author: Daniela Radosavac, Museum of Kozara, Prijedor (Faculty of Humanities and Social Sciences, Campus, 2nd floor – main hall)
10:05 – 10:25	Silvija Pisk Od pustinjaka do veleposjednika: promjene u pavlinskim zajednicama s posebnim osvrtom na pavlinski samostan BDM na Gariću		
10:25 – 10:45	Iva Papić Graditeljska i umjetnička tipologija crkvi viteških redova te njihov utjecaj na razvoj arhitekture i likovnosti na prostoru kontinentalne Hrvatske	13:30 – 14:30	Pauza za ručak / Lunch break
10:45– 11:05	Ivana Peškan, Vesna Pascuttini-Juraga ‘Otpor i promjene’ u arhitekturi Crkve sv. Nikole u Varaždinu		3. sesija / Panel 3 (on site, lecture room 206) moderator: Matko Matija Marušić
11:05 – 11:20	rasprava / discussion	14:30 – 14:50	Nikolina Belošević ‘Otpor’ slavenskih bogova i kulturnih običaja u kršćanskim zajednicama u Istri
	2. sesija / Panel 2 (on site, lecture room 206) moderator: Petra Predoević Zadković	14:50 – 15:10	Pasquale Francesco Antonino Giambò The ‘folding altarpieces’ as a means of praising the relics: the surviving wooden tables of Piran and Rab
11:30 – 11:50	Andrej Janeš The resilience of faith: post-medieval Christian burial practices in Ottoman occupied monastery	15:10 – 15:30	Barbara Španjol-Pandelo, Palma Karković Takalić The ‘means of resistance’ in art: preservation and research of the medieval sacral sculpture of the Vinodol region
11:50 – 12:10	Danko Dujmović Resilience of Medieval Cultural Landscape in Moslavina region	15:30 – 15:45	rasprava / discussion
		15:45 – 16:00	Zaključne riječi i zatvaranje skupa / Closing remarks Marina Vicelja-Matijašić

SAŽECI ABSTRACTS

Danijela Tešić Radovanović

Fakultet umetnosti Univerziteta u Prištini sa
privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici

d.tesic@yahoo.com; danijela.tesic@pr.ac.rs

Branka Gugolj

Fakultet umetnosti Univerziteta u Prištini sa
privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici

b.gugolj@gmail.com

Silvija Pisk

Filozofski fakultet Sveučilište u Zagrebu
Odsjek za povijest

spisk@ffzg.hr

Osvetljavanje sakralnih građevina u periodu od kasne antike do poznog srednjeg veka: ontinuitet i promene kroz odabrane primere sa teritorije Srbije

Oprema za osvetljavanje sakralnog prostora često se posmatra kao deo mobilijara, čija je funkcija pre svega utilitarna, premda u hrišćanstvu simbolička uloga svetlosti nadilazi njenu utilitarnu funkciju. Svetlost kao simbol epifanije postaje neraskidiv deo religioznog iskustva, a simboličko značenje svetlosti prenosi se i na različite delove opreme za osvetljavanje. Kroz odabrane primere sa teritorije Srbije, u radu će biti analizirane promene i kontinuitet u upotrebi određenih tipova opreme za osvetljavanje u hrišćanskom sakralnom prostoru u razdoblju od kasne antike do poznog srednjeg veka. Upravo u kasnoj antici, kao posledica složenih istorijskih i ekonomskih prilika, desile su se značajne promene u sferi osvetljavanja privatnih i javnih prostora, što se odrazilo i na osvetljavanje sakralnih građevina. Staklene lampe postepeno su potiskivale do tada uobičajene keramičke i bronzane lampe, a prekid u proizvodnji i distribuciji maslinovog ulja uticao je na okretanje drugim vrstama goriva.

U radu ćemo govoriti o kasnoantičkim nalazima opreme za osvetljavanje koji potiču sa dva lokaliteta iz današnjeg Pirota (Tures). U pitanju je severnoafrička keramička svetiljka sa lokaliteta Sarlah (ranohrišćanska bazilika) i polijejele iz crkve Sv. Jovana Bogoslova. Kao reprezentativni primer opreme za osvetljavanje u poznom srednjem veku predstavimo polijejele i stojeći bronzani svećnjak iz manastira Dečani, kao i gotički viseći svećnjak, koji je bio deo dečanskog mobilijara, a danas se čuva u Muzeju primenjene umetnosti u Beogradu.

Od pustinjaka do veleposjednika: promjene u pavlinskim zajednicama s posebnim osvrtnom na pavlinski samostan BDM na Gariću

Red sv. Pavla prvog pustinjaka nastaje tijekom 13. stoljeća na području Ugarske udruživanjem nekolicine postojećih pustinjačkih zajednica. Nakon opetovanih pokušaja priznanja od strane papa, pavlini eremiti 1308. dobivaju pravo korištenje regule sv. Augustina. Iako su u osnovi nastali kao eremitski red koji se održava vlastitim radom, tijekom godina, kao i stoljeća Red se stubokom mijenja. Zahvaljujući dobroj politici vodstva Reda, odličnim odnosima s ugarsko-hrvatskih kraljevima, pametnom gospodarenju, otporu prema različitim pritiscima te konstantnom prilagodbom okolnostima pavlini se koncem srednjeg vijeka svrstavaju među veće i bogatije posjednike u Kraljevstvu te spadaju među najpopularnije samostanske redove Ugarsko-hrvatskog kraljevstva. Vlastiti rad redovnika zamijenjen je brojnim slugama i kmetovima, a skromne samostane pregrađuju u velike s raskošnim crkvama. Osim toga vrela odaju niz samostanskih kuća i kurija. Navedene promjene mogu se odlično pratiti na primjeru pavlinskog samostana Blažene Djevice Marije na Gariću (današnja Moslavačka gora). Spomenuti samostan najstariji je pavlinski samostan na području današnje Republike Hrvatske te ima najveću pavlinsku srednjovjekovnu očuvanu zbirku dokumenata. Preko 500 isprava ovog samostana kazuju i o otporu biskupima, kralju, lokalnim plemićima te su svjedok promjena u načinu životu redovnika.

Iva Papić

Ministarstvo kulture i medija HR
Konzervatorski odjel u Osijeku

iva.papic@min-kulture.hr

Graditeljska i umjetnička tipologija crkvi viteških redova te njihov utjecaj na razvoj arhitekture i likovnosti na prostoru kontinentalne Hrvatske

Ovaj rad će analizirati graditeljsku i umjetničku tipologiju crkvi viteških redova na prostoru kontinentalne Hrvatske, kao i utjecaj na razvoj graditeljstva i umjetnosti koji su izvršili viteški redovi nakon što su od druge polovice 12. stoljeća te tijekom 13. stoljeća intenzivnije dobivali posjede na području današnje Hrvatske te u osnutku svojih redovničkih zajednica gradili crkve, samostane i utvrđene gradove.

Prema L. Dobronić, vitezovi templari i vitezovi ivanovci dolaze na prostore današnje Hrvatske gotovo istovremeno, u vrijeme kralja Stjepana III (1162.-1172.), odnosno bana Borića (1154.-1163.). Uloga viteških redova je prvenstveno održavanje hodočasničkih puteva, no sve više autora navodi i druge aktivnosti koje su vitezovi redovnici provodili na prostorima srednjovjekovne Ugarske, među kojima se ističe osnivanje vjerodostojnog mjesta, osnivanje župa, evangelizacija stanovništva, obrana kraljevstva te pohodi protiv krivovjeraca, koju funkciju su provodili, smatra se, posebice na južnim granicama kraljevstva. Mađarski povjesničar Zsolt Hunyadi je istražio dinamiku širenja mreže templarskih pa ivanovačkih crkvi te nacionalnu strukturu pripadnika viteških redova u srednjovjekovnoj Ugarskoj. Juraj Belaj je arheološki istražio više lokaliteta viteških redova u Hrvatskoj te produbio spoznaje o materijalnoj kulturi njihova nasljeđa.

Povijesno-umjetnička analiza crkvi viteških redova na prostoru današnje Hrvatske omogućila je razlikovanje dva tipa crkvi. Prvom tipu pripada veliki broj crkvi viteških redova, a vidljive su značajne srodnosti s manjim crkvama u manjim sredinama kontinentalne Hrvatske, pogotovo u dimenzijama i tlocrtnoj tipologiji, dok su razlike vidljive u načinu zidanja te kvaliteti ukrašavanja. Drugom tipu pripadaju tek dvije crkve – templarska pa ivanovačka crkva u Gori te ivanovačka kapela u Pakracu: to su dvoranske crkve (crkva kao viteška dvorana) na čijoj tlocrtnoj tipologiji, arhitektonskoj plastici i kvaliteti klesanja su vidljivi francuski utjecaji i, najvjerojatnije, majstori. U svjetlu povijesnih istraživanja, te uz metode povijesno-umjetničkih istraživanja, u ovom radu će se analizirati oba tipa crkvi viteških redova te će se istražiti pretpostavka kako su navedeni tipovi crkvi bili uvjetovani značajem pojedinog preceptorata unutar Ugarsko-slavonskog priorata.

Nadalje, istražiti će se utjecaj koji je svaki od ta dva tipa izvršio na razvoj graditeljstva i umjetnosti na prostoru kontinentalne Hrvatske, na temelju dosadašnjih spoznaja. Koliko pokazuju rijetki primjeri očuvanog sakralnog graditeljstva iz vremena koje prethodi dolasku viteških redova, graditeljstvo na prostorima današnje kontinentalne Hrvatske bilo je rudimentarno te uglavnom izvedeno tehnikom gradnje unutar drvenih oplata (izuzev, naravno, velikih kraljevskih donacija, kao što su gradnja benediktinskih crkvi u Monosturu, Pélmonosturu, na Rudinama...). Takvo zidanje oplatom je vrlo slično načinima zidanja najranijih zemljanih i drvenih utvrda s prostora Ugarske iz vremena do 13. st. Na crkvama viteških redova uočava se najranije zidanje gotičkim vezom opekom srednjovjekovnog formata u istočnoj Slavoniji. Također, arhitektonska plastika crkvi viteških redova predstavlja, skupa s fragmentima benediktinskih crkvi, najranije klesane radove srednjovjekovlja kontinentalne Hrvatske. Gradnjom crkvi na slabo urbaniziranom prostoru kontinentalne Hrvatske viteški redovi su, skupa s drugim crkvenim redom cisterciata, značajno utjecali na razvoj graditeljstva te širenje stila rane gotike.

Ivana Peškan

Ministarstvo kulture i medija HR
Konzervatorski odjel u Varaždinu

ivana.peskan@min-kulture.hr

Vesna Pascuttini-Juraga

Ministarstvo kulture i medija HR
Konzervatorski odjel u Varaždinu

vesna.pascuttini-juraga@min-kulture.hr

Andrej Janeš

Hrvatski restauratorski zavod
Služba za arheološku baštinu
Odjel za kopnenu arheologiju u Zagrebu

ajanes@hrz.hr

‘Otpor i promjene’ u arhitekturi Crkve sv. Nikole u Varaždinu

Tijekom druge polovice 15. stoljeća kralj Matija Korvin promovira toskansku renesansu u Ugarsko – hrvatskoj državi, ali njegove sakralne narudžbe gotovo su redovito kasnogotičkog umjetničkog izričaja. Srednjovjekovna tradicija snažno utječe na prezentaciju likovnih umjetnosti i sakralne arhitekture Varaždina na prijelazu iz srednjega u novi vijek. Istraživanje u ovome radu usmjereno je detaljnoj analizi fragmentarno očuvanih dijelova srednjovjekovne crkve sv. Nikole u Varaždinu te prijenosu i širenju modela i obrazaca u arhitekturi i arhitektonskoj plastici. Specifična umjetnička ekspresija slijedi obrasce koji predstavljaju tadašnji standard na nivou države i izvedba arhitektonskih i ukrasnih elemenata je u stilu kasne gotike. Nasuprot tome, gotovo paralelno u grad dolaze odjeci talijanske renesanse u obrambenoj i stambenoj arhitekturi.

The resilience of faith: post-medieval Christian burial practices in Ottoman occupied monastery

The common accepted theory is the destruction of every day life in the territory of Slavonija as the aftermath of the Ottoman victory at Mohacs. Western, Christian sources tell a story that has been used in historiographical and archaeological studies of a great exodus of Christian inhabitants before and during the Ottoman rule in Slavonija, but also other regions of the medieval Hungarian kingdom. Most of the large ecclesiastical institutions were dissolved, especially monasteries. Historiography tends to take these events as the end of the monasteries and other ecclesiastical institutions in Slavonija.

During the archaeological excavations of the Benedictine monastery of St. Margaret in Bijela, 41 graves have been excavated in the church. Most of the buried belong to the time when the monastery was fully functional, but a large percentage of deceased was buried after the Ottoman conquest that occurred in 1543. The youngest graves were dated to the second half of the 17th century. Other excavations of medieval monasteries and parish cemeteries in the region show no signs of disruption of burials during the Ottoman conquest and are in contrast with the widespread opinion. The data shows the resilience of local places of faith, but also a numerous community that kept these places functioning in spite to new religious overlords.

Danko Dujmović

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
Odsjek za povijest umjetnosti

ddujmovic@ffri.uniri.hr

Resilience of Medieval Cultural Landscape in Moslavina region

Due to the Ottoman occupation of the Moslavina region in the northern part of today's Croatia from the 16th till the end of the 17th century, the medieval cultural landscape was affected by great changes. The area was depopulated and devastated, and the vast majority of the settlements, parishes, churches, estates etc. vanished, or at least only scarce traces remained. After the reconquest of the land by the Habsburg Monarchy, the repopulation and renovation were in progress. Among the newly arrived inhabitants were the orthodox Serbs who fled from the Ottomans due to the Austro-Turkish wars from the late 17th and early 18th century. By settling in the Moslavina region, they have reused the earlier layers of the cultural landscape and readjusted them for their needs. The parish system was organized and the Orthodox churches inherited positions of the medieval Catholic ones. In these circumstances, the Orthodox monastery of Bršljanovac was founded in early 18th century with its own history of moving from one place to another, rebuilding, reusing the previous cultural layers and materials and readjusting to the needs of the local community.

Dalia Tubin

Muzej Kozare, Prijedor

dalia_tubin@yahoo.com

Daniela Radosovac

Muzej Kozare, Prijedor

radosavacd@yahoo.com

Crkva Đurđevac u sjeverozapadnoj Bosni

Lokalitet Djurdjevac sa istoimenom crkvom, nalazi se u selu Kriva Rijeka, opština Kozarska Dubica, na administrativnoj granici grada Prijedora, u okviru prijedorske parohije Marini, oko 30km udaljen od granice sa Republikom Hrvatskom. Lokalitet se nalazi na uzvišenom platou iznad potoka Djurdjevac, po kome je dobio ime. Pretpostavka je da je bio posvećen svetom Djordju odnosno svetom Georgiju.

U pogledu geografsko-istorijskog okvira, lokalitet se nalazio na teritoriji Donji Kraja u periodu 13-14 vijeka.

Donji Kraji su se na istoku prostirali do Usore, dok im je jugoistočna granica bila Bosna. Na jugu planinska bila Vitoroga i Raduše. Najteže je bilo utvrditi granicu prema sjeverozapadu i Ugarskom kraljevstvu, gdje je bila položna najvećim promjenama. U vrijeme hercega Hrvoja Vukčića Hrvatinića, Donji Kraji su obuhvatali najveću teritoriju ugarskih županija Sane i Vrbasa. To znači da je na sjeveru granica izbijala na rijeku Savu, od ušća Vrbasa na zapad do ušća Moštanice gdje je bila granica između županije Vrbasa i Dubice. Kralj Tvrtko I proširio je granice kraljevstva na zapad, gdje poslije njegove smrti 1391. god. oblasti koje je osvojio su izgubljene, Bosna je vraćena u stare granice i njena potčinjenost Ugarskoj je još veća. To je period u kom se lokalna vlastela osamostaljuje- snaži, a najveću teritoriju početkom 15 vijeka drži herceg Hrvoje Vukčić Hrvatinić.

S obzirom da je srednjovjekovna Bosna obuhvatala oblasti sa različitim političkim, privrednim i duhovnim tradicijama, sasvim je logično da ona nije mogla da ima jedinstvenu crkvenu organizaciju. Dio stanovništva je propovjedaio pravoslavno hrišćanstvo, a sa druge strane u istim oblastima živjeli su rimokatolici kao i pripadnici tzv „ crkve bosanske“. Najezdom Turaka ovaj prostor postaje poprište između Turaka i Madjara, što će se u mnogome odraziti na život stanovnika ovoga područja.

Jedino pominjanje ovog lokaliteta nalazi se u Šematizmu Srpske- pravoslavne Eparhije banjalučko-bihačke iz 1901. god.

Nikolina Belošević

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
Odsjek za povijest umjetnosti

nbelosevic@ffri.uniri.hr; nikolina.belosevic@gmail.com

'Otpor' slavenskih bogova i kulturnih običaja u kršćanskim zajednicama u Istri

Slavenska prisutnost u Istri zabilježena je u pisanim izvorima početkom 7. st., a materijalni nalazi ukazuju na to da su Slaveni ubrzo trajno nastanili pojedine ruralne predjele poluotoka. Toponomastički tragovi svjedoče o tome da su po dolasku u Istru uvelike „prisvojili“ krajolik imenovanjem brežuljaka, voda i dolova na koje su „naselili“ drevna božanstva.

S uvođenjem karolinške vlasti, na prijelazu 8. u 9. st., pokrenuto je plansko naseljavanje i pokrštavanje Slavena, zbog čega su osnivani brojni samostani u koje su poslani franački misionari. Koncentracija takvih samostana na pojedinim područjima Istre govori u prilog brojnosti doseljenih Slavena, o rezistenciji njihove religije i mitologije, kao i ukorijenjenosti slavenskih običaja i tradicija u lokalnoj sredini.

Iako je uvođenje kršćanske vjere bilo imperativ nametnut od strane Franačke vlasti, ono je ipak podrazumijevalo dugotrajan proces adaptacije i „pokrštavanja“ poganskih božanstava, kao i svojevrsne konkordance slavenske mitologije s kršćanskom ikonografijom. U tom su smislu značajne ranosrednjovjekovne crkve podignute na lokalitetima čija imena ukazuju na slavensko jezično porijeklo, a posvećene su titularima koji nose iste attribute kao prethodna slavenska božanstva mitološki povezana uz dati lokalitet. U radu će se predstaviti niz takvih, izvorno slavenskih, kulturnih mjesta koja kontinuiraju od 7./8. st., a koja su pokazatelj u kojoj je mjeri slavenska religija „preživjela“ u kompetencijama i ikonografiji titulara tih kulturnih mjesta te u običajima lokalnoga stanovništva.

Pasquale Francesco Antonino Giambò

Università degli studi di Padova

pasqualefrancescoantonino.giambo@phd.unipd.it

The 'folding altarpieces' as a means of praising the relics: the surviving wooden panels of Piran and Rab

In medieval age the lagoon of Venice and the areas that were affected by its influence, either by direct domination or by cultural contamination, were lands rich in relics and particular cults associated with them.

A particular type of wooden art works, functional to the celebration of the Saints during the liturgical rite, spread from the beginning of the fourteenth century on the Adriatic coasts both eastern and western. These "folding altarpieces", so called because they could be opened during particular events of the liturgy, come to us today fragmentary and incomplete due to the natural change of taste and ritual that happened during the transition from medieval to modern period.

Two surviving specimens, today mutilated, come from the Cathedral of St. George in Piran and the Cathedral of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Rab. Both wooden panels, attributed to Paolo Veneziano, were made in the sixth decade of the fourteenth century.

The two wooden panels, similar in form and composition, consist of full-length depictions of Saints. The back of both works has tracks of the original decoration (now lost) that had to be visible on particular days of the year. Studies have considered (until a few years ago) these two panels as *paliotti*, *antependia* (if placed in front of an altar) or *dossali* (if placed above it or in the back).

A more careful research to the original context of use (in 14th century) has revealed how these objects "survived the change of art" that took place starting from the sixteenth century (as evidenced by the sources), were originally designed to be overturned during the liturgical celebration of the main-cathedral churches that guarded sacred remains. This mechanism, described by the spectators who saw it in operation, has not come to us in any altarpiece due to the decontextualization that has changed the original location.

The two objects discussed in this paper need an in-depth study to be relocated, albeit virtually, in the original structures, where they had to be functional to the exaltation of the unveiling of the sacred remains of the patron saints of the two Adriatic cities: Saint George for Piran and Saint Christopher for Rab.

Barbara Španjol-Pandelo

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
Odsjek za povijest umjetnosti

bspanjol@uniri.hr

Palma Karković Takalić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
Odsjek za povijest umjetnosti

pkarkovic@uniri.hr

**The ‘means of resistance’ in art:
preservation and research of the medieval sacral sculpture of the Vinodol region**

Vinodol is the name of the geographical and political area in the northern Adriatic region. Geographically, it refers to a flysch valley bordered by karst ridges, located between the settlement of Križišće and the town of Novi Vinodolski. In the Middle Ages most historians believe that Vinodol was a larger, separate, military-political entity that stretched over an area from Trsat and Grobnik in the north to Ledenice in the south. From the mid-thirteenth century, Vinodol was under the rule of the Counts of Krk, and from the mid-sixteenth century by the Zrinski family. Between the sixteenth and eighteenth centuries, its southern part was integrated into the Croatian-Slavonian military frontier and was strategically important in the defence from the Ottoman Empire and the Venetian Republic. Geographically and culturally, Vinodol was closely connected with the neighbouring island of Krk and the northern Adriatic from the seaside, and with the continental area of Gorski kotar and Lika in the hinterland. As concerns the church organization, the medieval Vinodol initially belonged to the Krbavska diocese and later the Senj diocese. In the medieval art of Vinodol both Adriatic/Northern Italian and Central European influences can be recognized, where the most important role was attributed to the noble family of the Counts of Krk – the Frankopans, and their vassals.

In this paper, we will focus on the geographical area of Vinodol in the period of the late Middle Ages. In this area about fifty sacral buildings have been discovered, that, according to their form and architectural elements, can be dated to the thirteenth, fourteenth and fifteenth centuries. However, the liturgy is nowadays being served in only a dozen of churches, while others have been abandoned. The aim of this paper is to discuss the reasons of this ‘abandonment’, to show how local cults and cult places reacted in the face of invasion, conquest, migrations, that affected Vinodol area from the sixteenth to the first half of the twentieth century. In particular, the aim is to explore and present the medieval wooden sculpture in the Vinodol region that has shown least ‘resistance’ to these changes in respect to the architecture and cult places. The research is focused on a few preserved examples of wooden sculpture and archival sources: canonical visitations from the seventeenth and eighteenth century, descriptions of Vinodol by travel writers and historians from the end of the nineteenth century, documentary photographs from the first half of the twentieth century and photographs and postcards of private collections.

Ovaj je skup organiziran u okviru znanstvenog projekta Sveučilišta u Rijeci
Migracije, identiteti i kontekst srednjovjekovne umjetnosti Kvarnera - uniri-human-18-31

This conference has been supported by the University of Rijeka within the project
Migrations, Identities and Context of Medieval Art in Kvarner - uniri-human-18-31

mik

Rijeka, 2021.